

μπάντα

μπάντα κ. **πάντα**, **η**, ουσ. [*μσν.* μπάντα <ιταλ. banda]. **1.** η καθεμιά από τις πλαϊνές πλευρές ενός πράγματος: «το καράβι έγειρε απ' τη δεξιά μπάντα || και οι δυο μπάντες τ' αυτοκινήτου του έχουν γρατζουνιές». **2.** στενόμακρο και μαλακό κομμάτι υφάσματος που χρησιμοποιείται ως επίδεσμος: «τύλιξαν με μια μπάντα το πληγωμένο του πόδι». **3.** μακρόστενο εργόχειρο που κρεμούν στον τοίχο, ιδίως κατά μήκος κρεβατιού ή ντιβανιού: «στα πλάγια του κρεβατιού, πάνω στον τοίχο, είχε κρεμασμένη μια μπάντα που έδειχνε έναν Άραβα καβαλάρη». (Ακολουθούν 20 φρ.)·

- από ποιανού μπάντα είσαι; ποιον από τους δυο υποστηρίζεις(;): «θέλω να ξεκαθαρίσεις τη θέση σου και να μου πεις, από ποιανού μπάντα είσαι;». Συνών. από ποιανού μεριά είσαι; / από ποιανού πάρτη είσαι; / από ποιανού το μέρος είσαι(;)·

- αφήνω στην μπάντα, **α.** ακουμπώ, εγκαταλείπω παράμερα κάτι: «μόλις μπήκε στο σπίτι άφησε στην μπάντα τα ψώνια που κρατούσε και μπήκε στο μπάνιο». **β.** παύω να κάνω ή να χρησιμοποιώ κάτι: «άσε στην μπάντα τις ανοησίες και συγκεντρώσου στη δουλειά σου || μόλις άφησε στην μπάντα το σκαλιστήρι πήρε το κλαδευτήρι». **γ.** παραμερίζω, παραβλέπω, παρατώ: «πρέπει ν' αφήσουμε στην μπάντα τις έχθρες και να δώσουμε πάλι τα χέρια». Συνών. αφήνω κατά μέρος / αφήνω στην άκρη·

- βάζω στην μπάντα, **α.** κάνω οικονομίες, αποταμιεύω: «κάθε μήνα βάζει ένα ποσό από το μισθό του στην μπάντα για ώρα ανάγκης». (Λαϊκό τραγούδι: της ζωής μου νταγιάντα ντόμινα, ντόμινα ντόνα **βάζω άσπρα στην μπάντα** ουρανό να σε ντύσω σαν θα 'ρθεις πάλι πίσω). **β.** (για πρόσωπα) παραγκωνίζω: «ο νέος διευθυντής έβαλε στην μπάντα όλους τους παλιούς για να προωθήσει τους δικούς του». **γ.** (για πράγματα) παύω να χρησιμοποιώ, αχρηστεύω: «έβαλε στην μπάντα το παλιό του πλυντήριο, επειδή έγινε προβληματικό, κι αγόρασε άλλο». Συνών. βάζω κατά μέρος / βάζω στην άκρη· βλ. και φρ. αφήνω στην μπάντα·

- βγάζω στην μπάντα, ξεδιαλέγω μέρος από ένα σύνολο: «όποιο σάπιο πορτοκάλι βλέπετε, θα το βγάζετε στην μπάντα». Συνών. βγάζω κατά μέρος / βγάζω στην άκρη·

- βγαίνω στην πέρα μπάντα, (στη γλώσσα της αργκό) περνώ απέναντι: «μόλος άναψε το πράσινο, βγήκα στην πέρα μπάντα». (Λαϊκό τραγούδι: έλα, βαρκούλα, πάρε με, **στην πέρα μπάντα βγάλε με**)·

- έχω στην μπάντα, έχω αποταμιευμένα χρήματα: «έχω στην μπάντα ένα ποσό για ώρα ανάγκης». Συνών. έχω κατά μέρος / έχω στην άκρη·

- κάθομαι στην μπάντα, δεν αναμειγνύομαι σε κάποια διένεξη, μένω ουδέτερος παρατηρητής: «όταν τους βλέπω να μαλώνουν, κάθομαι στην μπάντα και χαζεύω». Συνών. κάθομαι κατά μέρος / κάθομαι στην άκρη·

- κάνει στην μπάντα, (απειλητικά, προστακτικά ή συμβουλευτικά) παραμέρισε, υποχώρησε: «κάνε στην μπάντα, γιατί θα φας ξύλο || αφού βλέπεις πως είναι πιο δυνατός από σένα, κάνει στην μπάντα». (Λαϊκό τραγούδι: **άιντε κάντε όλοι στην μπάντα** να βγει να χορέψει ο Σαλονικιός. **Αιντε κάντε του λεζάντα τη βραδιά να κλέψει ο Σαλονικιός**). Συνών. κάνει κατά μέρος / κάνει στην άκρη·

- κάνω στην μπάντα, **α.** παραμερίζω από ευγένεια ή από σεβασμό για να περάσει κάποιος, δίνω το προβάδισμα σε κάποιον: «μόλις φτάσαμε στην πόρτα, έκανα στην μπάντα για να περάσει πρώτος ο παππούς μου». **β.** (γενικά) παραμερίζω για να περάσει κάποιος: «αφού ήταν τόσο βιαστικός, έκανα στην μπάντα για να περάσει». **γ.** δίνω τόπο στην οργή, υποχωρώ: «επειδή ήταν χαζός, έκανα στην μπάντα και δεν έδωσα βάση στις ανοησίες που έλεγε». **δ.** παραμερίζω λόγω φόβου, εγκαταλείπω: «μόλις αγρίεψε ο άλλος, έκανα στην μπάντα, γιατί ήταν πιο δυνατός από μένα». Συνών. κάνω κατά μέρος / κάνω στην άκρη·

- κάνω στην μπάντα (κάποιον), παραμερίζω κάποιον θεωρώντας τον εμπόδιο των ενεργειών ή των φιλοδοξιών μου: «έχει μάθει να κάνει στην μπάντα όποιον επιβουλεύεται τη διευθυντική του θέση στο εργοστάσιο». Συνών. κάνω κατά μέρος (κάποιον) / κάνω στην άκρη (κάποιον)·

- *μπαίνω με τις μπάντες*, (για οδηγούς μοτοσικλετών, ιδίως αυτοκινήτων) παίρνω μια στροφή με τόσο μεγάλη ταχύτητα, που το αυτοκίνητο γέρνει με την πλευρά του από το μέρος της εσωτερικής στροφής: «έχει την τρέλα σε κάθε στροφή να μπαίνει με τις μπάντες»·

- *να 'μουν από καμιά μπάντα!* να μπορούσα να έβλεπα κι εγώ, να ήμουν κι εγώ αυτόπτης μάρτυρας, να ήμουν κι εγώ παρών, ιδίως κατά την εξέλιξη κάποιας οδυνηρής στιγμής για κάποιον: «να 'μουν από καμιά μπάντα να έβλεπα κι εγώ τα μούτρα που έκανε, όταν τον πληροφόρησαν την απόλυσή του!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *α ρε* ή το *ε ρε* και πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το *κι εγώ*. Συνών. *να 'μουν από καμιά άκρη!* / *να 'μουν από καμιά μεριά(!)*·

- *όρτσ' αλά μπάντα*, βλ. λ. *όρτσα*·

- *πετώ στην μπάντα*, αχρηστεύω: «πέταξα στην μπάντα όλα τα έπιπλα του σαλονιού μου κι αγόρασα άλλα». Συνών. *πετώ κατά μέρος* / *πετώ στην άκρη*·

- *στην μπάντα!* παραμέρισε, παραμερίστε να περάσω: «στην μπάντα, γιατί θα σας λερώσω!». Συνήθως επαναλαμβανόμενο. Οι πιο παλιοί θα θυμούνται τις ενθουσιώδεις ιαχές των οπαδών της ποδοσφαιρικής ομάδας του Ολυμπιακού Πειραιά, όταν ο ποδοσφαιριστής Λοσάντα είχε την μπάλα στα πόδια του και εφορμούσε κατά της αντίπαλης εστίας: *στην μπάντα, στην μπάντα έρχεται ο Λοσάντα!* Συνών. *στην άκρη(!)*·

- *τον βάζω στην μπάντα*, τον παραμερίζω, τον παραγκωνίζω: «επειδή αντιδρούσε σ' όλες τις αποφάσεις που έπαιρνα, τον έβαλα στην μπάντα». Συνών. *τον βάζω κατά μέρος* / *τον βάζω στην άκρη*·

- *τον κάνω στην μπάντα*, τον παραμερίζω βίαια: «με μια σπρωξιά του έκανε στην μπάντα και πέρασε». (Λαϊκό τραγούδι: *φαντάροι και τσολιάδες μας τους κάνανε στην μπάντα*, τους βγάλαν' απ' την Κορυτσά και τους Άγιους Σαράντα). Συνών. *τον κάνω κατά μέρος* / *τον κάνω στην άκρη*·

- *τον πετώ στην μπάντα*, τον παραγκωνίζω με προσβλητικό τρόπο: «μόλις ανέλαβε η νέα κυβέρνηση, τον πέταξαν στην μπάντα οι πολιτικοί του αντίπαλοι». Συνών. *τον πετώ κατά μέρος* / *τον πετώ στην άκρη*·

- *τραβιέμαι στην μπάντα*, **α.** παραμερίζω για να περάσει κάποιος: «μόλις είδα πως ήταν ηλικιωμένος, τραβήχτηκα για να περάσει πρώτος». **β.** δε συμμετέχω, ιδίως σε κάτι κακό ή ασύμφορο: «κάθε φορά που αντιλαμβάνομαι πως είναι ύποπτη η δουλειά, τραβιέμαι στην μπάντα». Συνών. *τραβιέμαι κατά μέρος* / *τραβιέμαι στην άκρη*· βλ. φρ. *κάνω στη μπάντα*·

- *τραβώ στην μπάντα*, παραμερίζω κάτι: «τράβηξε στην μπάντα το τραπέζι, επειδή εμπόδιζε, και το ακούμπησε στον τοίχο». Συνών. *τραβώ κατά μέρος* / *τραβώ στην άκρη*· βλ. και φρ. *κάνω στην μπάντα*·